

BESLUT
2025-11-10

Dnr SU FV-3475-25

Områdesnämnden för humanvetenskap

Stefan Helgesson
Vicerektor

Justitiedepartementet
Regeringskansliet

Handläggare:
Karolina Alveryd

Yttrande över remiss: Utkast till lagrådsremiss Sänkt straffbarhetsålder för allvarliga brott

Områdesnämnden för humanvetenskap har ombetts att till Justitiedepartementet inkomma med synpunkter på remiss av *Utkast till lagrådsremiss Sänkt straffbarhetsålder för allvarliga brott*. Lagrådsremissen har remitterats till Juridiska fakulteten och Samhällsvetenskapliga fakulteten. Synpunkter har inkommit från Juridiska fakulteten och Samhällsvetenskapliga fakulteten och redovisas i bifogade bilagor, som utgör områdesnämndens svar.

Stefan Helgesson

Karolina Alveryd

Juridiska fakultetskansliet

Områdesnämnden för humanvetenskap

Utkast till lagrådsremiss Sänkt straffbarhetsålder för allvarliga brott

Juridiska fakultetsnämnden vid Stockholms universitet har genom remiss anmodats att yttra sig över rubricerat utkast till lagrådsremiss.

– Juridiska fakultetsnämnden *avstyrker* förslagen i utkastet till lagrådsremiss, med följande motivering.

Förslagen i utkastet bygger på de förslag som tidigare har presenterats genom betänkandet Straffbarhetsåldern (SOU 2025:11). Förslaget i detta betänkande går i nu relevanta delar ut på att straffbarhetsåldern för viss brottslighet ska sänkas till 14 år. I det remitterade utkastet till lagrådsremiss föreslås att straffbarhetsåldern istället ska sänkas till 13 år för denna brottslighet.

Kritiken mot förslagen i SOU 2025:11 har varit närmast unik i sin omfattning. Inte mindre än sju av utredningens egna experter (som totalt var nio till antalet) har skrivit särskilda yttranden där de avstyrker förslagen som utredningen lägger fram. Också remisskritiken har varit lika massiv som samstämmig. Av samtliga 95 remissinstanser är det bara tre (3) som har tillstyrkt förslagen. Alla dessa tre remissinstanser har varit länsstyrelser, och dessa betonar i sina yttranden att tillstyrkandet bygger på att sänkningen av straffbarhetsåldern ska tidsbegränsas.

Trots den rakt igenom förödande kritik som har mött det tidigare förslaget remitteras nu ett utkast till lagrådsremiss som inte bara går vidare med samma förslag, utan därutöver skärper detsamma ytterligare. Det innebär att den kritik som redan har framförts gör sig gällande i ännu högre grad än tidigare. Straffbarhetsåldern föreslås nämligen som nämnts sänkas ända ned till 13 år. Tilltaget, som uppenbarar att kritik av experter och intresseorganisationer inte betyder något i dessa frågor, gör att remissinstanser kan anses utgöra en form av alibi, som kan ge sken av legitimitet åt förslag som kommer att läggas fram utan hänsyn till vad remissinstanserna har att anföra.

Juridiska fakultetsnämnden

Juridiska fakultetsnämnden vid Stockholms universitet anser det mycket problematiskt att universiteten som remissinstans spelar en sådan roll. Det väcker övergripande frågor om tillit till vetenskap och rollen för akademien i lagstiftningsprocessen.

Fakultetsnämnden nöjer sig av dessa skäl med att hänvisa till den kritik som har framförts tidigare i ärendet, dels genom den vid fakulteten verksamma experten Axels Holmgrens särskilda yttrande i SOU 2025:11, dels genom Fakultetsnämndens remissvar till detta betänkande. Huvudpunkterna i denna kritik kan sammanfattas enligt följande.

- Barn under 15 år som begår brott är i hög utsträckning också själva brottsoffer. Inte minst kan det förmodas att de barn under 15 år som begår grova brott i gängmiljö (som får förmodas vara den de som främst är tänkta att omfattas av reformen) typiskt sett har utsatts för ett betydande yttre tryck att genomföra sina dåd.
- Det har inte framförts några övertygande argument för att en sänkt straffbarhetsålder skulle ha brottspreventiv effekt. Tvärtom talar det mesta för motsatsen. Att det förekommer allvarlig brottslighet bland barn är i sig inte ett argument för att sänka straffbarhetsåldern, eftersom förekomsten av denna brottslighet kan förmodas ha helt andra orsaker än straffbarhetsåldern.
- Inget talar för att rättsordningens legitimitet står och faller med att barn straffas i högre utsträckning än vad som har gällt under de senaste dryga 150 åren. Ändå framförs detta som ett huvudargument för förslagen.
- Att bygga straffbarhetsåldern på minimistraflet för vissa brottstyper, och därutöver också sänka straffbarhetsåldern för förstadier till dessa brottstyper, leder till märkliga tröskeeffekter. Exempelvis blir straffbarhetsåldern enligt förslaget 13 år för stämpling till grovt vapenbrott (bestående exempelvis i att erbjuda sig att transportera ett vapen som är tänkt att användas av en vuxen person), men 15 år för exempelvis våldtäkt.

Utöver det just sagda poängterar Juridiska fakultetsnämnden särskilt att de invändningar mot förslagen som har framförts i de ovan nämnda sammanhangen – och som i korthet har återgetts ovan – gör sig gällande i ännu högre grad i fråga om det rubricerade utkastet än vad gäller förslagen i SOU 2025:11.

Remissvaret har på fakultetsnämndens uppdrag beslutats av dekanus, professor Pernilla Leviner. Yttrandet har beretts av docent Erik Svensson. Föredragande har varit utredare Karolina Alveryd. Yttrandet har expedierats av Juridiska fakultetskansliet.

Pernilla Leviner

Karolina Alveryd

Stockholms
universitet

BESLUT

2025-11-04

Dnr SU FV-3475-25

Kay Artle
Handläggare
Samhällsvetenskapliga fakultetsnämnden

Justitiedepartementet

Remissvar: Sänkt straffbarhetsålder för allvarliga brott (Ju2025/01945)

Samhällsvetenskapliga fakultetsnämnden vid Stockholms universitet har fått möjlighet att yttra sig över utkastet till lagrådsremissen Sänkt straffbarhetsålder för allvarliga brott.

Synpunkter har lämnats av Kriminologiska institutionen och Institutionen för Barn- och ungdomsvetenskap vilket utgör Samhällsvetenskapliga fakultetsnämndens svar, se bilaga.

Remissvaret har på fakultetsnämndens uppdrag beslutats av dekanus Yvonne Svanström. Föredragande har varit handläggare Kay Artle

Samhällsvetenskapliga fakultetsnämnden

Stockholms
universitet

2025-11-04

Dnr SU 3475-25

Kay Artle
Handläggare
Områdeskansliet för humanvetenskap

Kriminologiska institutionens svar på remiss av Utkast till lagrådsremiss Sänkt straffbarhetsålder för allvarliga brott (SU FV-3475-25)

Kriminologiska institutionen vid Stockholms universitet har tidigare yttrat sig över remissen SOU 2025:11, Straffbarhetsåldern. Slutbetänkande av utredningen om skärpta regler för unga lagöverträdare. Institutionen avslag betänkandets förslag om sänkt straffbarhetsålder till 14 år, [Remissvar SOU 2025:11](#).

Regeringen lägger nu fram ett utkast till lagrådsremiss om sänkt straffbarhetsålder men inte som utredningen föreslår till 14 år utan till 13. Av remissinstanserna på SOU 2025:11 uttalar sig, enligt utkastet till lagrådsremiss, tre länsstyrelser för betänkandets förslag och "en övervägande majoritet avstyrker eller har invändningar mot utredningens förslag". Till detta kan läggas av sju av nio experter i utredningen skrev särskilda yttranden mot förslaget om sänkt straffbarhetsålder till 14 år.

Med en så massiv kritik från remissinstanserna mot ett förslag att sänka straffbarhetsåldern är det förvånande att regeringen lägger fram detta utkast till lagrådsremiss som dessutom föreslår att straffbarhetsåldern ska sänkas ytterligare. Frågan måste ställas vilket syfte remissförandet fyller.

Kriminologiska institutionen avvisar förslaget till sänkt straffbarhetsålder.

Beredning och beslut

Kriminologiska institutionens svar på remiss av "Utkast till lagrådsremiss Sänkt straffbarhetsålder för allvarliga brott" (SU FV-3475-25), beslutades per capsulam den 15 oktober 2025 av Kriminologiska institutionens styrelse under ledning av ordförande, professor Tove Pettersson. Det har beretts av professor emeritus Henrik Tham. Protokollförare var Silsa Heilborn, administrativ chef (Dnr SU-312-0002-25).

Områdeskansliet för humanvetenskap

Remissvar

Utkast till lagrådsremiss

Sänkt straffbarhetsålder för allvarliga brott (SU FV-3475-25)

Barn- och ungdomsvetenskapliga institutionens svar är följande

Barn- och ungdomsvetenskapliga institutionen avstyrker förslaget om sänkt straffbarhetsålder vid grova brott. Den kritik som framförts gentemot SOU 2025:11 måste beaktas, där sju av utredningens nio experter i särskilda yttranden har avstyrkt förslaget, samt att utredningens förslag har avstyrkts av 55 remissinstanser, och tillstyrkts av endast tre länsstyrelser.

Barn- och ungdomsvetenskapliga institutionen instämmer i kritiken att sänkt straffålder skulle innebära mycket negativa och långsiktiga konsekvenser för berörda gruppen barn och för samhället i stort. Vi är kritiska mot att utredningen svarar på de många olika risker av förslaget som remissinstanserna framför, med det vaga argumentet att den allvarliga samhällsutvecklingen med att barn begår grova brott kräver att förslaget genomförs trots allt. Vi menar att den expertkunskap som myndigheter och organisationer specialiserade på frågor om barn och brottslighet inte kan avfärdas. Barn(rätts)experternas kritik måste väga tungt i bedömningen av förslagets rimlighet, och ses som ett tydligt tecken att sänkt straffålder för grova brott bedöms som fel väg att gå.

Barn i åldrarna 13 och 14 som medverkar i allvarliga brott kan i flera avseenden själva ses som offer för vuxnas eller äldre ungas påtryckningar och hot: i BRIS *Barnrapporten 2025*, s. 48ff) framgår att barn kan känna sig tvingade och att pressen ökar efter hand, från små uppdrag till allt allvarligare handlingar, och att hot gentemot familjer kan göra det omöjligt att säga ifrån. I *Utkast till lagrådsremiss* ses inte denna grupp av barn som offer och som skyddsvärda, utan enbart som förövare och som hot mot samhället, och anför istället att barn under 15 är kapabla att begå allvarliga brott och att därför någon hänsyn inte kan tas till att unga har sämre förmåga än vuxna att bedöma sina handlingars konsekvenser och också är mer känsliga för bestraffning (s. 29, s. 37).

Barnkonventionen ålägger riket – ytterligare tydliggjort genom att den är svensk lag – att följa både dess intention och de riktlinjer som Barnrättskommittén ger, i

detta fall att de länder som ratificerat konventionen ej ska sänka straffbarhetsåldern. Sverige föreslås här välja att gå emot barnrättskommitténs rekommendationer om att inte sänka rådande straffbarnhetsålder (s. 74), då de inte anses vara ”juridiskt bindande” (s. 75) utan ska vägas mot statens andra intressen. Att förhålla sig till internationella traktat som inte bindande är uppseendeväckande. Förslaget 13 år är heller inte förankrat i SOU 2025:11 där istället 14 år anses vara lägsta möjliga ålder för straff vid allvarliga brott. Det är därför häpnadsväckande att i *Utkast till lagrådsremiss* anföra fängelse för barn fylla 13 år.